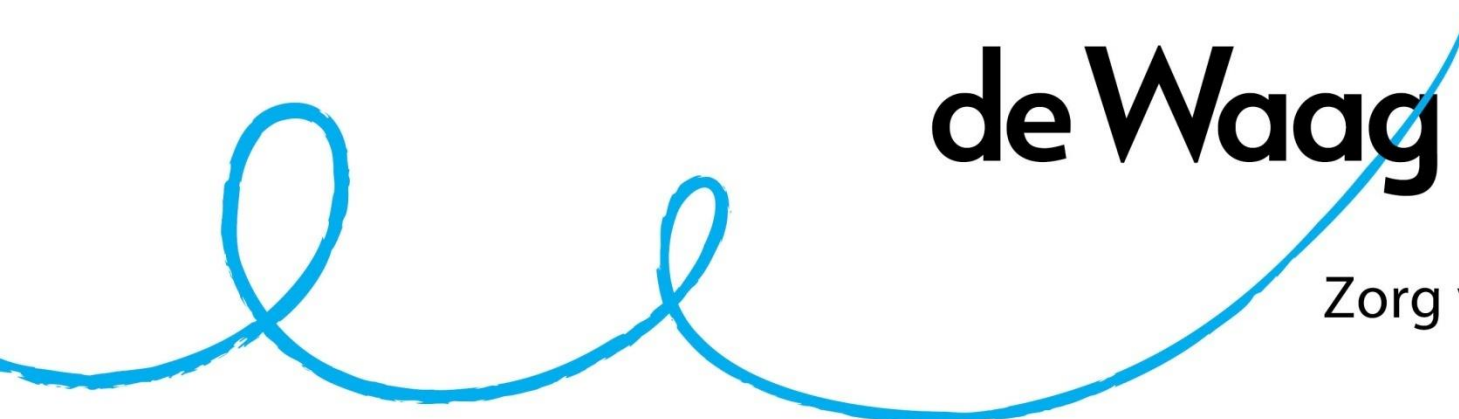

de Waag

Zorg voor veiligheid

Stalking

Omgaan met hardnekkig gedrag
en hardnekkigere gedachten

Niels Boswinkel
Daniël Janssen

Welke interventies kennen we bij de behandeling van ongewenst gedrag?

Exposure: blootstelling aan de gevreesde situatie

Respons-preventie: ondanks aanleiding de R niet uitvoeren

Gedragsactivatie: in beweging komen

Modeling: leren door observatie van anderen die gewenst gedrag vertonen

Cognitieve herstructurering: uitdagen van gedachten, installeren nieuwe gedachten

Vergroten probleemoplossende vaardigheden

Vergroten sociale vaardigheden

Signaleringsplan: herkennen van risicosituaties en hierop anticiperen

Rollenspel: Welke techniek zou je toepassen als een stalker zich meldt?

Mark is geobsedeerd door zijn ex-partner Sophie. Na hun breuk blijft hij haar berichten sturen, volgt haar op sociale media en duikt geregeld op bij haar werk. Hij gelooft dat ze diep van binnen nog van hem houdt en dat ze hem wel terug zou willen nemen als hij maar de gelegenheid krijgt om uit te leggen hoe hij zich voelt, als hij 'zijn kant van het verhaal' toe kan lichten. Tegelijkertijd vreest Mark dat Sophie een nieuwe relatie gaat beginnen, of, erger nog, al enige tijd een relatie heeft.

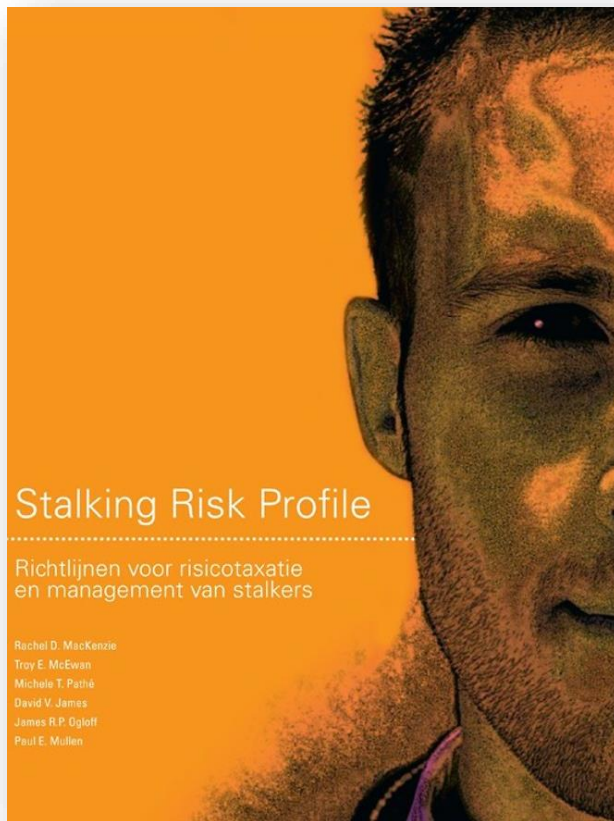
Mark besteedt behoorlijk veel tijd aan het bestuderen van Sophies *social media*, hij is vaak nog tot diep in de nacht bezig om haar in de gaten te houden en 'spontane ontmoetingen' te plannen.

Hij meldt zich bij jou voor klachten die passen bij je dagelijkse praktijk. (+S-)

Wat werkt er (niet)?

Stalking: Wat beweegt mensen die toenadering (blijven) zoeken?

Vijf typologieën op basis van *motivatie* achter gedrag:

- De **afgewezen** stalker
- De **rancuneuze** stalker
- De **incompetente aanbidders**
- De stalker met **intimiteitswanen**
- De **seksueel gemotiveerde** stalker

De afgewezen stalker

De relatie met het slachtoffer:

Slachtoffers zijn veelal ex-partners, maar kunnen ook een familielid, vriend of therapeut zijn met wie de dader zeer hecht is geweest

De context:

Stalking ontstaat na verbreken intieme relatie

De motivatie:

Herstel van de relatie met het slachtoffer, wraak nemen

De rancuneuze stalker

De relatie met het slachtoffer:

Slachtoffers zijn veelal professionele relatie of klantcontact (bijv. klantenservice); Dader ziet het slachtoffer meestal als de aanstichter van het onrecht/vernedering dat hem is aangedaan

De context:

Stalking ontstaat nadat dader het gevoel heeft slachtoffer te zijn (geweest) van onrecht

De motivatie:

Onrecht rechtzetten, wraak nemen

De incompetente aanbiddler

De relatie met het slachtoffer:

Slachtoffers zijn losse contacten (bijv. in uitgaansleven), oppervlakkige kennissen

De context:

Betreft meestal vrijgezellen die behoefte hebben aan een relatie

De motivatie:

Initiëren van contact, hopen op een vriendschap of seksuele relatie. Dader is ongevoelig voor het gebrek aan interesse van het slachtoffer, noch voor de stress die pogingen het slachtoffer geven

De stalker met intimiteitswanen

De relatie met het slachtoffer:

Onbekende of kennis

De context:

Stalking ontstaat vanuit gevoelens van eenzaamheid; Veelal leeft dit type sociaal geïsoleerd en is er sprake van (ernstige) psychopathologie, zoals schizofrenie, waanstoornis, bipolaire stoornis of persoonlijkheidsproblematiek

De motivatie:

Initiëren of uitleven van een relatie

De seksueel gemotiveerde stalker

De relatie met het slachtoffer:

Oppervlakkige kennissen of volslagen onbekenden die de dader seksueel opwinden; Doorgaans vrouwen/kinderen, soms publieke figuren

De context:

Stalking ontstaat als middel om deviante seksuele behoeftes te bevredigen; Denk hierbij aan voyeurisme, exhibitionisme of sadisme

De motivatie:

Seksuele gratificatie, om informatie te verzamelen over het slachtoffer of ter voorbereiding van een aanval

Hoe zou je met Mark in gesprek gaan over zijn motieven?

En... hoe zou je daar een behandeling op bieden?

(Denk aan de volgende technieken):

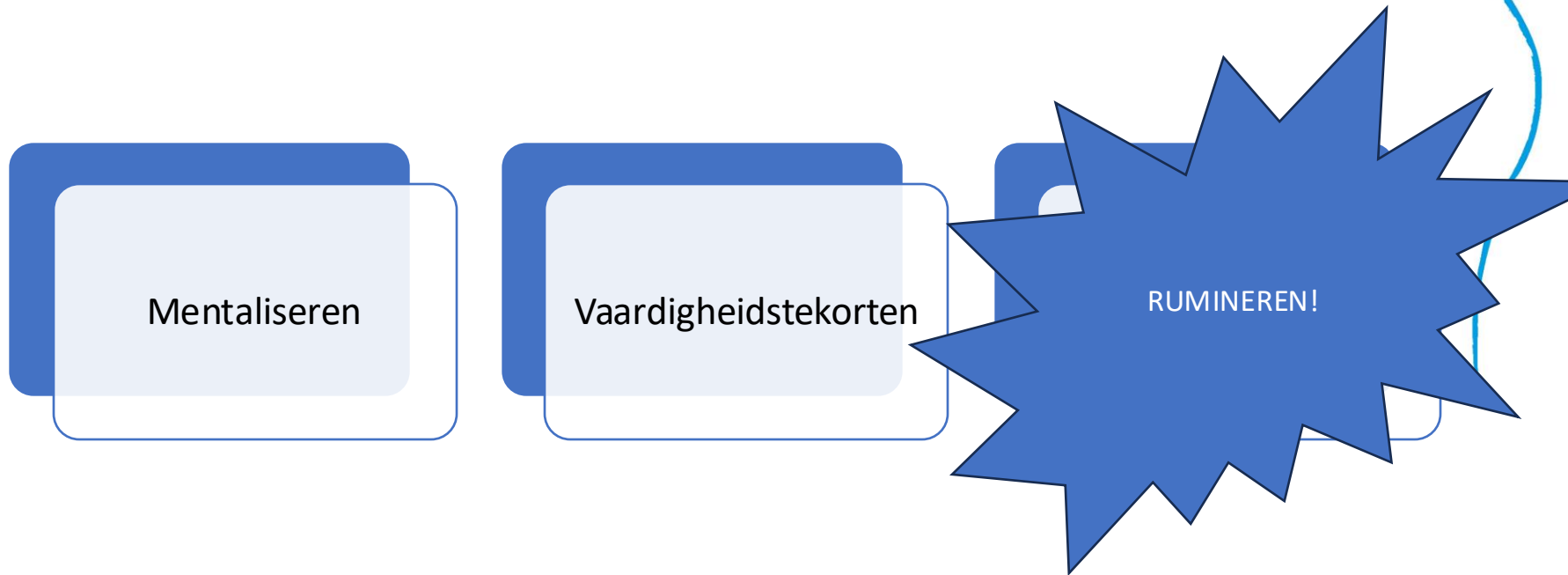
- Cognitieve herstructurering van obsessieve gedachten
- Gedragsexperiment: toetsen de verwachting 'als ik haar niet volg, dan ...'
- Impulscontroletraining

Rollenspel (2)

Ga opnieuw met Mark in gesprek. Hoe kun je zijn motieven meenemen in de behandeling?

Wat maakt stalking zo hardnekkig?

Rumineren ... herkauwen voor beginners

- **Herhaaldelijk, negatief** en **passief** denken, zonder tot een actieve probleemoplossing te komen
- Focus ligt op **negatieve gevoelens** en haar **oorzaken** en **gevolgen**
 - “Wat ben ik toch een sukkel”
 - “Wat als ik altijd alleen blijf?”
- Manier van reageren op de discrepantie tussen waar men **is** en **wil zijn**
- **Vermijdende** coping; versterkt emotie
- Onderliggend aan aanpassingsstoornis, depressie & angst

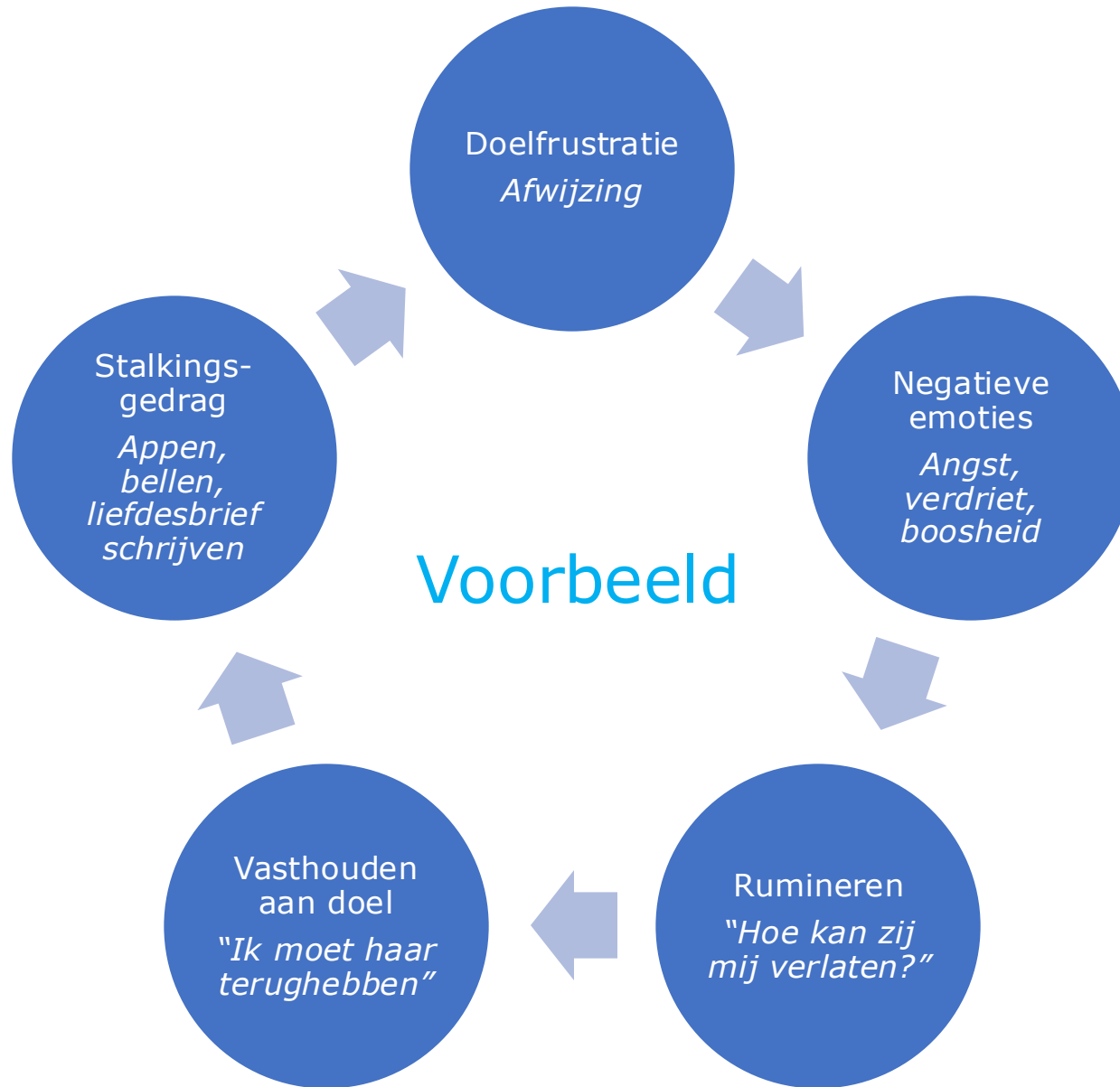

(Eberle & Maercker, 2022; Smith & Alloy, 2009)

Rumineren ... herkauwen voor beginners

- Reactie op **doelfrustratie**
- Veelvoorkomend bij stalking
 - Negatieve **focus op slachtoffer**,
"Ik moet antwoord van haar krijgen"
 - Negatieve **focus op situatie**,
"Ik ben alles kwijtgeraakt"
- Stalkers rapporteren meer ruminatie over **relaties**
- Lijkt bij te dragen aan toenadering als men **weinig afleiding** (werk, sociaal) heeft

Rollenspel (3)

Tijd om te oefenen met het controleren van ruminerende gedachten.

Onderzoek welke technieken voor het behandelen van ruminatieve gedachten (niet) werken.

Denk aan:

Metacognitieve bewustwording
Responspreventie
Piekerstop (ruminatiestop)
Aanvaardende technieken (mindfulness, ACT)

Waarom lijken stalkers niet vatbaar voor interventies?

Belang van het doel
(doel/middel-
verwarring)

Wel lijdensdruk, geen
veranderwens

Geen consensus over
het probleemgedrag
(stalking, rumineren,
etc)

Wat werkt er (misschien) wel?

+S- (psychosociale schade voor de pleger)

Onderzoeken van de +S+ ... is die al in zicht?

Onderzoeken van alternatieven (hoe kun je *ook* gelukkig worden?)

Stilstaan bij *identiteit* – hoe kijk je naar jezelf als je zou 'loslaten'?

Gevolgenmodel: hoe ziet je leven eruit in de wetenschap dat ...?

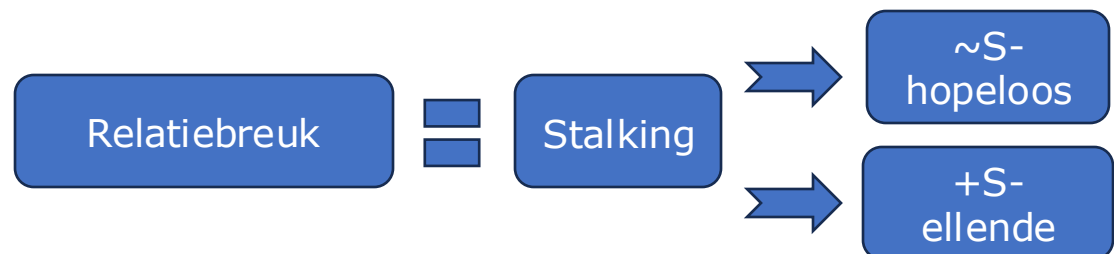
Wat is de kern van stalking?

In essentie kan stalking worden opgevat als:

- ... het **missen van de vaardigheid**
- ... om sociaal geaccepteerde, adaptieve **copingstrategieën aan te wenden**
- ... voor **intense emoties** die volgen uit
- ... het niet behalen van gewenste **doelen**
- ... waarbij de **focus exclusief** komt te liggen op de bron van de eigen doelfrustratie

Of in functieanalyse:

Conclusie

We weten nu dat...

... mensen die stalken daar een sterk **motief** voor hebben

... zij vaak stalken vanuit **ontoereikende coping**

... risico's op herhaling of volharding afhangen van **entitlement, mentaliseren, vaardigheden en rumineren**

... behandeling van zowel stalking als de onderhoudende gedachten:

- *consensus* vereist
- uitdagingen geeft vanwege de *hardnekkigheid* van de problematiek, want er is niet altijd *lijdensdruk*
- lastig is vanwege *verwarring doel & middel*

En wat nu als de stalking *in* de kamer komt?

Tussen afstand en nabijheid: de therapeutische relatie bij stalking

Donderdag 20 november, 16:00

Vragen?

Dank!

Niels Boswinkel

nboswinkel@dewaagnederland.nl

Daniël Janssen

djanssen@dewaagnederland.nl

